

การฝึกวิชาชีพผู้ทองซังในเรือนจำกลางคลองเปรม

กรมราชทัณฑ์ ได้ตระหนักถึงปัญหาการฝึกวิชาชีพผู้ทองซัง เพื่อเป็นการฝึกฝนช่วยเหลือผู้ทองซังที่อยู่ตามเรือนจำและทัณฑสถานได้มีโอกาสศึกษาวิชาชีพตามความถนัด ในการนี้ กรมราชทัณฑ์ ได้เร่งรัดสนับสนุนให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วราชอาณาจักรปรับปรุงการฝึกวิชาชีพด้านต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เนื่องจากการฝึกวิชาชีพเป็นกิจกรรมสำคัญที่มีผลต่อการปรับปรุงแก้ไขความประพฤติและลักษณะนิสัยของผู้ทองซัง ให้กลับประพฤติคนเป็นพลเมืองค้ำของชาติ การฝึกวิชาชีพผู้ทองซังมีความสำคัญหลายประการ กล่าวคือ การฝึกวิชาชีพและการใช้แรงงานผู้ทองซัง เป็นวิธีการอันหนึ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดผู้กระทำผิดคดีใหม่ เป็นนโยบายของกรมราชทัณฑ์ ที่มุ่งหมายให้ผู้ทองซังมีความรู้ ความชำนาญในสาขางานอาชีพแต่ละประเภท เพื่อจะสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เมื่อพ้นโทษได้ และเท่าที่ปรากฏจากประวัติของผู้ทองซัง โดยเฉพาะผู้ทองซังที่กระทำความผิดฐานประทุษร้ายกบฏหรือข่มขืนว่า ผู้ทองซังส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่งหรือไม่มีอาชีพหรือมีมือในทางการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งมากนัก ผู้ทองซังเหล่านี้เมื่ออยู่นอกเรือนจำมักเป็นบุคคลที่ว่างงานหรือทำงานหนักประเภทรับจ้างแรงงาน จึงต้องใช้จ่ายค่าสังครากคร่าและเห็น้อยยากลำบาก สภาพดังกล่าว เป็นมูลเหตุจูงใจประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ทองซังอยู่ในฐานะที่ยากจนหรือไร้อาชีพหรือทำงานหนักแต่รายได้น้อย ประกอบอาชญากรรมในทางประทุษร้ายกบฏหรือข่มขืน เพราะเขาใจไปในทางที่ผิดไปว่าเป็นวิธีที่จะทำให้รวยเร็วกว่างานสุจริตที่ทำอยู่¹ ดังนั้น เรือนจำทัณฑสถานทุกแห่งจึงได้ดำเนินการให้การศึกษาศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ทองซังหลายสาขาด้วยกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทองซังมีความรู้ ความชำนาญ

¹กระทรวงมหาดไทย กรมราชทัณฑ์, "รายงานประจำปี 2518" (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์, กระทรวงมหาดไทย 2518), หน้า 11.

ในสาขางานแต่ละประเภท สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เมื่อพ้นโทษไปแล้ว ประโยชน์ของการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังอีกด้านหนึ่งก็คือ การจักใหญ่ของผู้ที่อยู่ในเรือนจำทัณฑสถานทุกคนได้รับการฝึกวิชาชีพ โดยทำงานร่วมกับผู้ต้องขังอื่น ๆ อยู่เป็นประจำและต้องทำงานอย่างเต็มกำลัง เช่นนี้ จะเป็นการฝึกให้ผู้ต้องขัง เคยชินต่อการทำงานอย่างเต็มกำลังทุกวัน รู้จักจำยอมต่อสภาพของงาน รู้จักรับผิดชอบในงานที่ทำ และ เมื่องานที่ทำยังเกิดผลก็จะมีคามพึงพอใจในความสามารถของตนเอง

วิชาชีพต่าง ๆ ที่ทางเรือนจำทัณฑสถานได้ทำการฝึกสอนให้แก่ผู้ต้องขัง พอจะแยกประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

ประเภทงานช่าง เช่น ช่างไม้ ช่างปูน ช่างจักสาน ช่างตัดผม ช่างถักเย็บเสื้อผ้า ช่างทำอิฐ ทำกระเบื้อง ช่างพิมพ์ เป็นต้น

ประเภทงานอุตสาหกรรม เช่น การทอผ้า การกรอค้ายทอ เครื่องจักร การระเบิดหินและการขอยหิน เป็นต้น

ประเภทการเกษตรกรรม ไร่แก่ง การเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์

ปี พ.ศ. 2518 เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ได้จัดให้มีการศึกษาวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ และจัดให้มีการสอบส่งปรากฏผลดังนี้¹

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹กระทรวงมหาดไทย กรมราชทัณฑ์, "รายงานประจำปี 2518," หน้า 10.

ลักษณะวิชาที่สอน	จำนวนเรือน จำที่เปิดสอน	จำนวน นักศึกษา	เข้าสอบ	สอบได้	หมายเหตุ
วิชาชีพช่างเทคนิค	77 แห่ง	1,126	1,126	1,105	เฉพาะผลการสอบ 6 เดือนแรก ปี การศึกษา 251๖
วิชาช่างไม้ครุภัณฑ์	52 แห่ง	1,423	767	765	
วิชาช่างไม้ก่อสร้าง	1 แห่ง	39	39	39	
วิชาเกษตรกรรม	22 แห่ง	448	402	397	
วิชาช่างปั้นดินเผา	1 แห่ง	28	28	27	
วิชาช่างปูน	1 แห่ง	28	28	27	
วิชาช่างวาดเขียน	1 แห่ง	25	25	23	
วิชาช่างทาสีทำน้ำมัน	1 แห่ง	25	25	25	
วิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้าชาย	1 แห่ง	16	16	16	
วิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้าหญิง	1 แห่ง	18	11	11	
วิชาช่างเทคนิค กัณฑ์สตรี	1 แห่ง	20	13	13	
วิชาช่างเครื่องยนต์	1 แห่ง	17	17	17	
วิชาช่างถ่ายรูป	1 แห่ง	15	15	15	
วิชาช่างกลขนาดเล็ก	1 แห่ง	16	16	16	
วิชาช่างจักสาน	1 แห่ง	25	23	18	

ในการที่เรือนจำไค้ใหญ่ของจังหวัดสงขลา ฝึกวิชาชีพ นอกจากจะเป็นประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ประโยชน์อีกประการหนึ่ง ก็คือ เมื่อทางเรือนจำที่ผลิตสถานนำผลผลิตออกจำหน่ายแล้วไค้กำไร ทางเรือนจำจะหักต้นทุนไว้ ถ้าไรสุทธิที่ไค้จากการจำหน่ายจะถูกจัดแบ่งให้คนของจังหวัดที่มีส่วนในการผลิตสินค้า นั้น เป็นเงินไม่เกินร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิ เงินที่คนของจังหวัดจากส่วนแบ่งในการผลิต ผู้คนของจังหวัด อาจจะนำไปใช้จ่ายในระหว่างท่องเที่ยวเป็นการส่วนตัวหรือผู้คนของจังหวัดบางคนอาจจะนำเงินส่วนแบ่งไปให้ทางครอบครัว เพื่อใช้จับจ่ายในการครองชีพต่อไป

เมื่อหักรายจ่ายแล้วกำไรสุทธิ ร้อยละ 40 จะจ่ายเป็นเงินรางวัลปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งที่เหลือจะสมทบเป็นเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวัตถุประสงค์และอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือฝึกวิชาชีพของผู้ถือหุ้นต่อไป

ในระหว่าง พ.ศ. 2514 - 2519 มีสถิติการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์จากการฝึกวิชาชีพของผู้ถือหุ้นซึ่งประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ดังนี้ คือ¹

ปี 2514	มีรายได้รวมทั้งสิ้น	22,508,028.45 บาท
ปี 2515	มีรายได้รวมทั้งสิ้น	37,508,667.70 บาท
ปี 2516	มีรายได้รวมทั้งสิ้น	66,159,705.71 บาท
ปี 2517	มีรายได้รวมทั้งสิ้น	82,329,324.57 บาท
ปี 2518	มีรายได้รวมทั้งสิ้น	84,173,926.19 บาท
ปี 2519	มีรายได้รวมทั้งสิ้น	77,205,745.00 บาท

การฝึกวิชาชีพของผู้ถือหุ้นเป็นส่วนหนึ่งของการใช้แรงงานผู้ถือหุ้น คือ การใช้แรงงานให้เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ซึ่งก็เป็นหลักการราชทัณฑ์สมัยใหม่ ในการแก้ไขปรับปรุงฝึกอบรมผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี การใช้แรงงานผู้ถือหุ้นซึ่งประเทศต่าง ๆ มีระบบแตกต่างกัน ตามสภาพของท้องถิ่นและมีนโยบายของประเทศ

ระบบการใช้แรงงานผู้ถือหุ้น

ในทางอาชญวิทยาและทัณฑ์วิทยา ได้แบ่งระบบการใช้แรงงานผู้ถือหุ้นไว้ดังนี้²

¹ ประคินุ พานิชการ, "ประวัติการราชทัณฑ์แห่งประเทศไทยและการปรับปรุงกิจการราชทัณฑ์ในปัจจุบัน" (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย, 2519). หน้า 94

² Donald R. Taft and Ralph W. England, Jr., Criminology, 4 th edition, (New York : The Macmillan Co., 1964), pp.452 - 456.

1. ระบบให้เช่ากักขังไปทำงาน (the lease system) เป็นระบบที่นายจ้างจะมาทำงานภายนอกเรือนจำ เช่น ทำเกษตรกรรมเหมืองแร่ ทำถนน และทำไร่ขุย ฯลฯ นายจ้างจะจ่ายเงินค่าเช่าให้รัฐ แต่นายจ้างจะรับผิดชอบในค่าน้ำอาหาร สำหรับเลี้ยงกักขัง กักขัง ให้เสื้อผ้า และป้องกันมิให้กักขังหลบหนี ระบบนี้เป็นระบบที่ทารุณโหดร้าย เปรียบเสมือนการขายคนไปเป็นทาสชั่วคราว เป็นการเปิดโอกาสให้นายจ้างทารุณ โหดร้ายแก่กักขังได้ ในอดีตระบบนี้เคยเป็นที่นิยมกันในทุก ๆ มลรัฐ เพราะนายจ้างได้ผลตอบแทนสูง แต่จ่ายเงินเป็นค่าจ้างแรงงานกักขังในราคาถูก แต่ระบบให้เช่ากักขังไปทำงานได้ถูกเลิกในทุกมลรัฐตั้งแต่ปี 1936¹

2. ระบบสัญญาจ้าง (the contract system) เป็นระบบที่รัฐรับจ้างเอกชนทำงานโดยใช้แรงงานกักขัง รัฐจะทำสัญญากับนายจ้างให้จ่ายค่าแรงงานรวมทั้งวัตถุดิบ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานให้ แต่ทางเรือนจำจะรับผิดชอบในเรื่องอาหาร เสื้อผ้า ที่พักอาศัย ตลอดจนคุ้มครองความปลอดภัยแก่กักขังมิให้หลบหนี ระบบนี้กักขังจะไม่ได้รับความยุติธรรม เพราะนายจ้างจะเอาเปรียบขูดรีดค่าแรงงานกักขังให้มากกว่าค่าแรงงานเพื่อจะได้ผลผลิตมาก ๆ นายจ้างก็จะมีกำไรมากขึ้นเท่านั้น

ในปี 1870 การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้พัฒนาระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ในโรงงานที่มีระบบนายทุนแล้วยังมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรของพวกกรรมกร ซึ่งองค์กรเหล่านี้โจมตีระบบสัญญาจ้าง ในปี 1880 ได้มีการตั้ง American Federation of Labor ซึ่งมีนโยบายจะทำลายระบบสัญญาจ้างนี้² เพราะพวกเขาเห็นว่ารัฐและเอกชนร่วมมือกันใช้แรงงานกักขังฟรี ซึ่งปัจจุบันนี้ระบบสัญญาจ้างก็ได้ถูกเลิกใช้ไปแล้ว

¹"Prison Labor in 1936," Monthly Labor Review, Vol.47 (August, 1938), p. 251.

²Harry Elmer Barnes and Negley K. Teeters, "Inmate labor in the Correctional Program," New Horizons in Criminology, 3rd edition, (Englewood cliff, N.J., Prentice - Hall, Inc., 1959), p.529.

3. ระบบคิกกาจางเป็นรายหน่วย (the piece price system) ระบบนี้นายจางจะจิกหาวิกุกกับไทแกทางเรือนจำ ส่วนทางเรือนจำจะจิกกำลังผู้ทองซังและเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน ผลงานที่ผลิตได้เรือนจำจะคิกกาจางเป็นรายหน่วย ระบบนี้เป็นการกำจิกการที่เอกชนจะมากวมผู้ทองซัง

4. ระบบรายโกเชารัฐ (the public - account system) ระบบนี้เรือนจำจะไธแรงงานนักโทษผลิตสินค้าออกจำหน่ายในท้องตลาดเพื่อหารายได้เชารัฐและนักโทษจะไธรับส่วนแบ่งจากผลกำไร ระบบนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายและไธความชุกชุกรวมแก่ผู้ทองซัง แต่อย่างไรก็ตาม ระบบนี้ไธรับการคองคานจากผู้ผลิตภายนอกเรือนจำ โดยกล่าวหาว่ารัฐไธเงินภาษีอากรของราษฎรไปลงทุนผลิตสินค้าแข่งกับเอกชน นอกจากนี้รัฐยังไธเปรียบในเรืองการจ่ายค่าแรงงานไธแก่นักโทษอีกหลาย

5. ระบบรัฐไธเอง (the state - use system) ระบบที่เรือนจำไธแรงงานนักโทษผลิตสิ่งของเครื่องใช้ไธในทางราชการไธแก่รัฐ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ทำงาน คัดเย็บรองเทาทหาร หรือเครื่องอุปกรณที่ใช้ในการสงคราม วิธีนี้มาไธผลดีมาก เพราะไธไม่มีการแบ่งตลาดและรัฐไธประเมัดเงินงบประมาณและรายได้ที่ทางเรือนจำไธรับก็จะแบ่งไธแก่ผู้ทองซังหลาย

6. ระบบกสิกรรม (prison farm work) โดยปกติระบบนี้จะนำมาไธควบคุมกับการควบคุมผู้ทองซังแบบเรือนจำชั่วคราว หรือทัณฑสถานเปิด โดยรัฐจะจิกหาที่ดินเพื่อดำเนินการฝึกฝนและไธแรงงานผู้ทองซังในทางกสิกรรมและเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตที่ไธอาจนำมาไธบริโภคภายในเรือนจำหรือส่งไปขายในท้องตลาดทั่วไธได้

7. ระบบสร้างทางหรือกิจการสาธารณะ (public works - and - way system) เป็นการไธงานไธแก่รัฐโดยตรงคล้ายระบบรัฐไธเอง (the state - use system) เช่น จ่ายผู้ทองซังออกไปสร้างถนน สร้างสถานที่ราชการคูลหรือรักษาป่าไม้ เป็นต้น

การไธแรงงานผู้ทองซังในประเทศไทย ถือว่า เป็นส่วนสำคัญของโครงการแก้ไขและฝึกอบรมผู้ทองซังไธกลับกันเป็นพลเมืองดี มีวิชาชีพคิตตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพไธทางสุจริตเมื่อพ้นโทษไธแล้ว เพราะจากการสำรวจของกรมราชทัณฑ์ ปรากฏว่า "ผู้ทองซังส่วนใหญ่เป็นผู้

ที่ไม่รู้หนังสือ และไม่มีความรู้เป็นหลักแหล่ง"¹ วิธีการใช้แรงงานผู้กองซังในประเทศไทย ได้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 22 มาตรา 26 และกฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ 50 - 65 ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ซึ่งสรุปไว้ดังนี้²

1. ผู้กองซัง เด็กชายทุกคนจะต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนดไว้
2. ผลงานของผู้กองซัง เมื่อหักภาษีจ่ายออกแล้วอาจแบ่งให้เป็นรางวัลแก่ผู้กองซัง และเจ้าพนักงานเรือนจำ
3. ถ้าผู้กองซังตายหรือบาดเจ็บเพราะปฏิบัติหน้าที่การทำงาน จะได้รับรางวัลเป็นค่าตอบแทนตามแต่เจ้ากระทรวงจะวินิจฉัย ในกรณีที่ผู้กองซังตาย เงินรางวัลจะจ่ายให้แก่ผู้รับมรดก
4. ผู้กองซังจะไม่ได้รับอนุญาตให้ไปทำงานภายนอกเรือนจำ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์
5. โดยปกติผู้กองซังจะได้รับการพักผ่อนหยุดงานสัปดาห์ละ 1 วัน ส่วนการหยุดงานในวันอื่น ๆ จะเป็นไปตามประกาศไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย
6. งานที่จัดให้ผู้กองซังทำจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกำหนดโทษ ความแข็งแรง สติปัญญา อุปนิสัยและมีมือ หรือความรู้ความชำนาญผลในทางเศรษฐกิจ ผลในการอบรมและสภาพการณแห่งเรือนจำ

กระทรวงมหาดไทย, กรมราชทัณฑ์, รายงานกิจการของกรมราชทัณฑ์
(กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย มกราคม 2507), หน้า 15.

² อรรถ สวรรคตบุษยา "การปฏิบัติของผู้กองซัง" หลักอาชญาวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 183.

วัตถุประสงค์ในการฝึกวิชาชีพใหญ่ของช่าง

1. เพื่อรักษาระเบียบวินัยของ เรือนจำหรือทัณฑสถาน การกำหนดคิใหญ่ของช่างฝึกวิชาชีพ หรือมีงานทำจนเป็นนิสัยตาม เรือนจำต่าง ๆ นอกจากจะเป็นการไม่ปล่อยใหญ่ของช่างมีเวลาว่างมากแล้วยังจะเป็นการฝึกหัดใหญ่ของช่าง เป็นผู้มีนิสัยรักการทำงาน การปล่อยใหญ่ของช่างอยู่ว่าง ๆ เปรียบเสมือนจุดคนจนระเบิดไวรอเวลาระเบิด ทาง การ เรือนจำต่าง ๆ จึงพยายามหนักหนาที่จะหา งานใหญ่ของช่างทำให้เต็มมือ เพื่อจะไ้ไม่มีเวลาดิ้นพุงชานและจะไ้ไ้เป็นการผ่อนคลายความเกรงเกรียงไ้ในระหว่างกองโทษและเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยไ้ให้การควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ของช่างให้ เป็นไปโดยราบรื่น / เพราะการจัดการฝึกวิชาชีพจะมีการจัดเป็นชมเป็นพวก ทำให้การควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน เรือนจำสะดวกยิ่งขึ้น การจัดผู้ของช่างเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ หรืองานาให้ทำจึง เป็นมาตรการหนึ่งที่จะผ่อนคลายความถึง เกรียกลและความรู้สึกทักท้อในปัญหาต่าง ๆ ให้เบาบางลงไ้ไ้ เพราะ เมื่อผู้ของช่างยุ่งอยู่กับการฝึกอบรมวิชาชีพ เวลาที่จะมาก็ดมดดมไ้ไ้ในกลาง ๆ กนอยลง การกระทำผิดระเบียบวินัยหรือกฎของ เรือนจำ ออกจนก็กลหลบหนีก็จะลดลง เมื่อร่างกายเห็นคเห็น้อยต้องการพักผ่อนหลับนอนมากกว่า ทำให้ไม่มีเวลาที่จะคิดเรื่องยุ่งยากอื่น ๆ และในขณะที่เียวกันก็ไ้ไ้เรียนรูไ้ในวิชาชีพที่สนใจ เพื่อไ้ไปเป็นประโยชน์ต่อการหาเลี้ยงชีพเมื่อพ้นโทษ

2. ในทางเศรษฐกิจ เห็นหารายได้ช่วยขบประมาณแผ่นดิน ในปี พ.ศ. 2518 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ของช่างสูงถึง 57,558 คน รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายจากภาษีอากรที่เก็บมา

กระทรวงมหาดไทย กรมราชทัณฑ์, "คำกล่าวรายงานของอธิบดี กรมราชทัณฑ์ ในงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ ณ ศูนย์แสดงสินค้าไทย เมื่อ 29 มีนาคม 2514," ผลสะท้อนจากการจัดงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2514, (พระนคร : โรงพิมพ์มหาดไทย กรมราชทัณฑ์, 2514), หน้า 17.

หนึ่ง ๆ ถึง 234,672.60 บาท¹ มาใช้เลี้ยงดูของซึ่ง รัฐจึงต้องรับภาระในเรื่องเงินงบประมาณ
 มาใช้ในการนี้ เพื่อช่วยบรรเทาความสิ้นเปลืองงบประมาณลงไป จึงจำต้องหาทางใช้แรงงานผู้ของ
 ซึ่งให้เกิดประโยชน์ โดยจัดการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ของซึ่งแล้ว เขาผลผลิตออกจำหน่ายเพื่อเอารายได้
 มาใช้ในกิจการราชทัณฑ์ และยังเป็น การเตรียมอาชีพใหญ่ของซึ่งเอาไว้นำไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ
 ซึ่งก็จะตรงกับความต้องการของระบบการแก้ไขปรับปรุงผู้ของซึ่ง หากปล่อยให้ผู้ของซึ่งอยู่โดยมิได้ทำ
 อะไรให้เกิดประโยชน์แล้วนอกจากจะมีโทษวัยใหญ่ของซึ่งคิดแก้ไขปรับปรุงแล้ว ยังจะเป็นการสูญเสีย
 เสี่ยงแรงงานของรัฐไปโดยเปล่าประโยชน์² จากสถิติกรมราชทัณฑ์ในปี 2519 กรมราชทัณฑ์มีราย
 ได้จากการฝึกวิชาชีพรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 77,205,745.00 บาท ซึ่งเมื่อหักรายจ่ายแล้วกำไรสุทธิ
 ร้อยละ 40 จะจ่ายเป็นเงินรางวัลมันผลให้แก่ผู้ของซึ่งที่เหลือจะสมทบเป็นเงินทุนหมุนเวียนซื้อวัตถุดิบ
 อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือฝึกวิชาชีพผู้ของซึ่งต่อไป

3. คานสังคย การใช้แรงงานและการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ของซึ่งให้ประโยชน์ 2 ทาง คือ
 ให้สังคมเกิดความเกรงกลัวต่อการจลาจล โดยการนำผู้ของซึ่งในระหว่างของไทย
 โดยไม่ปล่อยให้อยู่เฉย ๆ ซึ่งปีลักษณะเป็นการปราบปรามอาชญากรรมตรงกับความต้องการอันสำคัญของไทย
 ไทย เพราะไทยหมายถึงการปราบปรามผู้กระทำผิดทางอาชญากรรมวิธีบังคับแห่งการใช้อำนาจ
 อย่าง³ เมื่อผู้ของซึ่งไม่เอาใจใส่ต่อการฝึกอบรมก็ควินัยของเรือนจำต้องถูกลงโทษ ความเห็น้อย

¹กระทรวงมหาดไทย กรมราชทัณฑ์ "รายงานประจำปี 2518" (กรุงเทพมหานคร:
กรมราชทัณฑ์ 2518), หน้า 4.

²Donald R. Taft and Ralph W. England, Jr., Criminology, p. 450

³เอ็กต์ เจต, คำอธิบายอาชญาวิทยา (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, 2487), หน้า 303.

ยากตรากตรำในการทำงานขณะฝึกวิชาชีพจึง เป็นเหตุหนึ่งที่น่าจะทำให้ผู้ทองซัง เกิด ความเกรงกลัว และรู้ถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันโดยสันติในสังคม ไม่คิดเป็นปฏิปักษ์ ต่อสังคม และอาจจะไม่คิดที่จะกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก ประโยชน์อีกประการหนึ่งก็คือ ตัวผู้ทองซังเอง เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำได้รับการฝึกอาชีพ บางครั้งอาจจะถูกลงโทษทางวินัยเมื่อทำผิดระเบียบของเรือนจำ ก็อาจทำให้บุคคลผู้นั้นเกรงกลัวการลงโทษจำคุก เมื่อพ้นโทษก็กับตัว เป็นพระ เมื่องค์ไม่กี่ก็กระทำผิดซ้ำอีก

4. ในตัวผู้ทองซังเอง นอกจากจะเป็นการฝึกหัดการประกอบอาชีพ แล้ว เพื่อนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษแล้ว โดยทางอ้อมเมื่อระหว่างท้องโทษ ทางกรมราชทัณฑ์ได้มีการจัดนิทรรศการ เกี่ยวกับผลผลิตของผู้ทองซังและจำหน่ายให้กับประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งทำให้สังคมภายนอกของผู้ทองซังว่าเป็นผู้มีประโยชน์ มีฝีมือในการประกอบอาชีพ หักลบคดียของสังคมที่มีคือผู้ทองซัง ก็อาจจะเปลี่ยนมาในทางดีได้ ซึ่งก็เป็นโอกาสให้ผู้ทองซังมีโอกาสกลับตนเป็นพลเมืองดีได้เมื่อพ้นโทษ สังคมก็ให้การต้อนรับเขามากขึ้น *

วิธีการคัดเลือกผู้ทองซังไปเข้ารับการฝึกวิชาชีพ

เนื่องจากว่า ผู้ทองซังแต่ละคนที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำต่าง ก็มีนิสัยและสติปัญญาไม่เหมือนกัน ทางเรือนจำจึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกผู้ทองซังไปเข้ารับการฝึกวิชาชีพเพื่อความเหมาะสมกับความถนัด สติปัญญา อุปนิสัย ความแข็งแรงแห่งร่างกาย ระเบียบวินัยของเรือนจำ และความพึงพอใจในงานและอาชีพของผู้ทองซังด้วย ในทางปฏิบัติ ทางเรือนจำจะจัดให้ผู้ทองซังเข้ารับการฝึกวิชาชีพใด ๆ ก็ขึ้นอยู่กับพิจารณาของแผนกควบคุม ซึ่งทางแผนกควบคุมก็จะเอาส่วนประกอบอื่น ๆ ของผู้ทองซังมาพิจารณาคด้วย ซึ่งไม่เป็นการบังคับให้เข้ารับการอบรมในวิชาชีพแต่ละสาขา เพราะถึงอย่างไรก็ตามผู้ทองซังก็จะต้องทำงาน¹

¹พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479, ราชกิจจานุเบกษา 53

กล่าวคือ หลังจากที่ผู้ทองซังได้เข้ามาในเรือนจำ ความรับผิดชอบของแผนกควบคุมคือทางแผนกก็จะจัดหางานให้ผู้ทองซัง ซึ่งเป็นงานที่ไม่เกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ของเรือนจำแต่อย่างใด เช่น งานสุขาภิบาล การทำความสะอาดทั่วไป งานโรงครัว งานโรงเลี้ยง งานตกแต่ง ซ่อมแซมอาคารสถานที่ภายในเรือนจำ ทำสวนหย่อม ผู้ทองซังที่อยู่กับแผนกควบคุมจะถูกสัมภาษณ์เพื่อศึกษาประวัติและจำแนกลักษณะเพื่อหาทางแก้ไขให้ถูกต้อง และพิจารณาคัดเลือกเพื่อเข้ารับการศึกษาฝึกวิชาชีพโดยนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีหลักปฏิบัติดังนี้

เบื้องต้นจะต้องเป็นผู้ทองซังที่ผ่านการอบรมระเบียบวินัย และความเป็นอยู่ภายในเรือนจำ มีความเข้าใจพอสมควร, การคัดเลือกผู้ทองซังเพื่อเข้ารับการศึกษาฝึกวิชาชีพ ขั้นตอนจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมแก่งานและหลักเกณฑ์กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้¹ ดังนี้

1. กำหนดโทษ
2. ความแข็งแรงแห่งร่างกาย
3. สติปัญญา
4. อุปนิสัยและมีมือหรือความรู้ความชำนาญ
5. ผลในทางเศรษฐกิจ
6. ผลในทางอบรม
7. สถานการณ์แห่งเรือนจำ

เมื่อได้คัดเลือกผู้ทองซังตามลักษณะดังนี้ ทางแผนกควบคุมก็จะดูว่าทางแผนกอบรมและฝึกวิชาชีพต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นในโรงงานใด เท่าใด ทางแผนกควบคุมก็จะจัดส่งผู้ทองซังมาให้แผนกอบรมและฝึกวิชาชีพตามที่ได้คัดเลือกเตรียมเอาไว้ตามความเหมาะสมมาเข้ารับการศึกษาฝึกวิชาชีพตามโรงงาน หน้าที่

¹กฎกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2480, ราชกิจจานุเบกษา 54

และความรับผิดชอบในการควบคุมก็จะเปลี่ยนจากแผนกควบคุมมาเป็นของแผนกอบรม และฝึกวิชาชีพ ในกรณีที่แผนกอบรมและฝึกวิชาชีพ มีเหตุผลจะต้องส่งตัวผู้ต้องขังคืน แผนกควบคุม ซึ่งการส่งคืนอาจกระทำได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ผู้ต้องขังใกล้จะพ้นโทษ เหลือจำต่อไปอีก 7 วัน¹
2. เป็นผู้ที่มิมีนิสัย ความรู้ ความชำนาญไม่เหมาะสมแก่งานที่ฝึกอบรม
3. ผ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงงาน เช่น ชอบลักขโมย อุปกรณ์ต่าง ๆ ชอบหลบงาน เป็นต้น
4. มีการโยกย้ายเรือนจำ เช่น ย้ายไปเรือนจำเปิด เพื่อประโยชน์ทางการฝึกอบรม

เมื่อผู้ต้องขังถูกส่งไปจากโรงงานและแผนกอบรมและฝึกวิชาชีพกลับไปยังแผนกควบคุมแล้ว หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ต้องขังก็จะกลับมาอยู่ในแผนกควบคุมตามเดิม

การดำเนินการฝึกวิชาชีพ

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ มักเป็นผู้ที่มีความบกพร่องในด้านความประพฤติ ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม บกพร่องในด้านความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพที่จะนำไปใช้ในการหาเลี้ยงตนเองตามอัธยาศัย บุคคลเหล่านี้จากสถิติที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงานทั้งสิ้น ดังเช่น ในปี 2514 มีผู้กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 30 - 45 ปี ถึง 14,352 คน หรือร้อยละ 37.45, ปี 2518 มีผู้กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 30 - 49 ปีถึง 12,560 คน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าประเทศชาติ

¹ กรมราชทัณฑ์, ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 17 เรื่อง การอบรมศิลปะ กรมผู้ต้องขังซึ่งเหลือโทษจำต่อไปอีก 7 วัน ลงวันที่ 21 มกราคม 2482 หน้า 1.

ต้องสูญเสียแรงงานในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ถ้าทางเรื่อนจำสามารถจะเตรียม
แรงงานพวกนี้ให้เป็นประโยชน์ในเมื่อหันโทษได้ ก็จะทำให้ประเทศมีแรงงานมาก
ขึ้น ปัจจุบันการฝึกวิชาชีพตามเรื่อนจำต่าง ๆ ด้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การฝึกวิชาชีพที่เป็กเป็นหลักสูตรอบรมมีระยะเวลา
แน่นอนแห่งการสิ้นสุดการอบรม ผู้ที่จบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองความ
สามารถในสาขาวิชาชีพที่เข้ารับการฝึกอบรม

2. การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตร ให้การฝึกโดยไม่มีกำหนด
ระยะเวลาว่าความยาวของหลักสูตรจะจบเมื่อใด ให้เข้าฝึกในโรงงานจนกว่าจะ
มีความรู้ ความชำนาญ ดังจะด้แยกศึกษาในรายละเอียด ดังนี้

การฝึกวิชาชีพที่เป็กเป็นหลักสูตรอบรม เป็นการให้การฝึกอบรมใน
ห้องเรียนตามหลักสูตรของโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษา
ธิการ โดยมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการศึกษาตามหลักสูตรไว้แน่นอน มีการ
จัดสอบเพื่อรับประกาศนียบัตรรับรองความสามารถในวิชาชีพที่เข้ารับการฝึกอบรม
เรื่อนจำต่าง ๆ จะเป็กการฝึกอบรมในแต่ละสาขาวิชาชีพไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ สุก
แล้วแต่ความเหมาะสมและความพร้อมในด้านการเงินที่จะนำมาใช้จ่ายระหว่างเป็ก
การฝึกอบรมจนกว่าจะจบหลักสูตร การจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ ครูผู้สอนและผู้เข้ารับ
การฝึกอบรมตามสภาพของเรื่อนจำแต่ละแห่งซึ่งการฝึกอบรมในลักษณะนี้มีทั้งที่ทาง
เรื่อนจำเป็กการฝึกอบรมขึ้นเองตามความสามารถเท่าที่จะทำได้กับที่ทางกรมราช
ทัณฑ์สนับสนุนให้ทุกเรื่อนจำเป็กการอบรมขึ้น คือ วิชาช่างตัดผม วิชาชีพช่างไม้
วิชาชีพเกษตรกรรม เป็นต้น

การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตร เป็นการให้การฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังเข้า
รับการฝึกในโรงงานของเรื่อนจำ ซึ่งแตกต่างไปจากการฝึกอบรมในห้องเรียน
เพราะเป็นการฝึกวิชาชีพที่ไม่กำหนดระยะเวลาการสำเร็จตามหลักสูตรว่าจะสิ้นสุด
ลงเมื่อใด ไม่มีการสอบวัดผลเพื่อรับประกาศนียบัตร ผู้ต้องขังจะถูกส่งตัวเข้าโรง
งานเลย สำหรับผู้เข้ามาใหม่จะมีผู้ต้องขังที่ชำนาญแล้วคอยสอน ซึ่งเน้นในเรื่อง

การปฏิบัติเป็นหลัก ซึ่งในขณะเดียวกันก็เป็นการใช้แรงงานตามระบบการใช้แรงงานเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่เรือนจำ หักทศสถานที่เปิดการฝึกอบรม ผู้ต้องขังที่ทำงานในโรงงานจะได้รับเงินรางวัลปันผลเป็นสิ่งตอบแทนผลผลิตจากการใช้แรงงานของคนอื่นเป็นสิ่งจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างยิ่ง เพราะสามารถหารายได้มาใช้จ่ายในขณะท้องโธษ และในขณะเดียวกันก็ได้รับความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพที่ฝึกหัด สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองเมื่อภายหลังพ้นโทษไปแล้ว

การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตรอบรมนี้ แต่ละทางเรือนจำก็จะเปิดฝึกอบรมในลักษณะที่แตกต่างกัน เริ่มด้วยทางเรือนจำพร้อมด้วยองค์ประกอบที่จะเปิดดำเนินการก็จะทำโครงการฝึกวิชาชีพ ต้องขอรับอนุมัติจากกรมราชทัณฑ์ก่อนและเมื่อได้รับอนุมัติโครงการนี้แล้ว เรือนจำนั้นก็จะต้องปฏิบัติตามโครงการที่ได้รับอนุมัติตลอดไป การดำเนินการต่าง ๆ ก็จะเริ่มขึ้นตามวิธีการปฏิบัติ นับแต่การรับตัวผู้ต้องขังจากแผนกควบคุม การจัดหาอุปกรณ์การฝึก การจัดหาวัสดุฝึก ครูผู้ฝึกสอน การใช้จ่ายเงินทุนผลประโยชน์ จนกระทั่ง ได้มีการผลิตเป็นสินค้าออกมาแล้ว เรือนจำนำเอาไปจำหน่ายเอาเงินที่ได้มาเป็นทุนหมุนเวียนใช้จ่ายเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพ และจัดสรรเป็นส่วน ๆ เพื่อนำส่งกรมราชทัณฑ์เป็นเงินสวัสดิการผู้ต้องขังเป็นทุนหมุนเวียนของส่วนกลางและส่วนหนึ่งของผลกำไรที่ได้จากการจำหน่ายผลผลิตก็จะนำมาเป็นเงินตอบแทนให้แก่ผู้ต้องขังที่มีส่วนร่วมในการผลิตตามอัตราส่วนและความสามารถ ทุกเรือนจำจะต้องปฏิบัติในแนวเดียวกันหมด¹ สำหรับผู้ต้องขังจะได้รับ การฝึกวิชาชีพจนกว่าจะมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญหรือจนกว่าจะถูกพ้น

ฉบับที่ 1 ของกรม 2496

¹กรมราชทัณฑ์. หนังสือที่ 172/2496 เรื่องโครงการหาผลประโยชน์,

จากโรงงานโดยการพันโทม ถูกย้าย กระทำผิดระเบียบของโรงงาน หรือเปลี่ยนวิชาชีพเพื่อความเหมาะสมก็ตาม ผลของการฝึก ไม่สามารถทราบได้แน่นอน แต่ต้องพิจารณาได้จากรายได้ที่เป็นผลงานในแต่ละสาขาวิชาชีพที่เปิดการฝึก ก็จะเป็นผลงานที่ทำรายได้ให้เรือนจำมาก

การจ่ายเงินปันผล

การจ่ายเงินรางวัลปันผล เป็นการแสดงว่า รัฐสนใจในสวัสดิการส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง¹ การขาดเงินจะช่วยให้ผู้ต้องขังมีเล่ห์เหลี่ยมไม่อยู่ในระเบียบวินัยและไม่ตั้งใจทำงาน เงินรางวัลปันผลจะจ่ายให้ผู้ต้องขังเป็นจำนวนไม่เกินร้อยละ 40 ของผลกำไรทั้งหมด ภายหลังจากหักเงินทุนและค่าใช้จ่ายในการผลิตออกแล้วร้อยละ 45 และให้เจ้าพนักงานร้อยละ 15 การจ่ายเงินรางวัลจะจ่ายโดยพิจารณาจากผลการทำงาน ประกอบกับลำดับชั้นประเภทของผู้ต้องขังรวมกันให้เป็นส่วนไม่เกินคนละ 6 ส่วน โดยแบ่งให้ได้รับความเกณฑ์ ดังนี้²

1. การทำงานซึ่งพิจารณาจากแรงงานที่ผู้ต้องขังมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพในการใช้วัสดุ ความปราณีตเรียบร้อยของงาน ความรวดเร็วในการทำงาน ความอดุสาหะ การถนอมและรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ ผู้ต้องขังจะได้รับส่วนแบ่งตามคุณภาพของงาน คือ

¹F. Emory Lyon, "Prison Labor and Social Justice,"

Annals, 46 : 147 - 53 (March, 1913) pp. 149 - 150.

²กรมราชทัณฑ์, ขอมบังคับข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1, เรื่องการจ่ายเงินผลประโยชน์เป็นรางวัล, วันที่ 17 ตุลาคม 2504

- 1.1 ผู้ที่ทำงานอยู่ในชั้นดีมาก ไม่เกิน 6 ส่วน
- 1.2 ผู้ที่ทำงานอยู่ในชั้นดี ไม่เกิน 4 ส่วน
- 1.3 ผู้ที่ทำงานอยู่ในชั้นพอใช้ ไม่เกิน 2 ส่วน

2. ลำดับชั้นและประเภทของผู้ต้องขังให้ไม่เกินคนละ 4

ส่วน คือ

- 2.1 ชั้นเยี่ยมไม่เกินคนละ 4 ส่วน
- 2.2 ชั้นดีมากไม่เกินคนละ 3 ส่วน
- 2.3 ชั้นดีไม่เกินคนละ 2 ส่วน
- 2.4 ชั้นกลาง คนต้องขังและคนฝากไม่เกินคนละ 1 ส่วน

การจ่ายเงินรางวัลปันผล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ในระยะแรกให้จ่ายให้เพียงพอแก่ความจำเป็นระหว่างที่
ต้องถูกควบคุมตัวอยู่ ส่วนที่เหลือจะจ่ายให้ในวันที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติ
ในการที่มุ่งถึงประโยชน์ของผู้ต้องขังโดยตรง

การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร

1. เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร¹

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เป็นเรือนจำที่ควบคุม
ผู้ต้องขังที่อยู่ในระหว่างพิจารณาคดีของศาล คือ ยังไม่เป็นผู้ต้องขังเด็ดขาด แต่
เมื่อศาลพิพากษาโทษว่า เป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดแล้ว ส่วนใหญ่ของผู้ต้องขังเด็ดขาด
เหล่านี้จะถูกส่งไปตามเรือนจำต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ต้องขังเด็ดขาด
ที่ต้องโทษเกิน 16 ปีขึ้นไปจะส่งไปเรือนจำบางขวาง ถ้าโทษอยู่ระหว่าง 10 -
15 ปี จะส่งไปเรือนจำกลางคลองเปรม ผู้ต้องขังเด็ดขาดที่อายุไม่เกิน 21 ปี

¹สัมภาษณ์นายสุรศักดิ์ กาญจนประดิษฐ์ หัวหน้าฝ่ายอบรมและฝึกวิชาชีพ
เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร, 7 เมษายน 2520.

จะส่งไปทัศนสถานวิทยุมนมบุรีและบางเขน พวกศึกษาเสพติดให้โทษเด็กขาดส่งไปบำบัดพิเศษญูบุรี พวกกักขังแทนตาปรับ หมายถึง จำคุกแล้วยังมีโทษปรับอยู่แต่ไม่มีเงินเสียค่าปรับ จะส่งไปกักขังกลางที่ญูบุรี ปัจจุบันเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯจะส่งพวกศึกษาเสพติดให้โทษเด็กขาดไปยังสถานบำบัดพิเศษบางเขนแห่งเดียว

เมื่อรับตัวผู้ต้องขังมาครั้งแรกนำไปควบคุมยังตึก 4 เพื่อทำการอบรมที่ลัทธิธรรมจรรยา ระเบียบของเรือนจำให้แพทย์ตรวจสุขภาพ ตรวจค้นสิ่งของ บันทึกประวัติโดยควบคุมอยู่ตึก 4 ประมาณ 7 วัน จะทำการแยกประเภทตามกฎหมายราชทัณฑ์ ข้อ 40 คือ¹

1. ผู้ต้องขังหญิง
2. ผู้ต้องขังที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และต้องโทษเป็นครั้งแรก
3. ผู้ต้องขังที่ต้องโทษสำหรับความผิดที่กระทำอนาจาร
4. ผู้ต้องขังที่ต้องโทษสำหรับความผิดที่ประทุษร้ายแก่ชีวิตและร่างกาย
5. ผู้ต้องขังซึ่งต้องโทษสำหรับความผิดที่ประทุษร้ายแก่ทรัพย์สิน
6. ผู้ต้องขังซึ่งศาลพิพากษาว่าเป็นผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย
7. ผู้ต้องขังที่ไม่อยู่ในจำพวกที่ไคร่ระบุมานแล้ว

ในทางปฏิบัติแล้ว การแยกประเภทที่ระบุมานี้ ทำได้ไม่มาก โดยมากจะแยกประเภทโดยดูประเภทของความผิดและคดีที่ต้องโทษ โดยแยกกักขังผู้ต้องขังตามกึ่งและแดนต่าง ๆ ดังนี้

ตึก 1 กักขังพวกผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์ เช่น คดีปล้น คดีวางเพลิง เป็นต้น

ตึก 2 ขังผู้ต้องขังเช่นเดียวกับตึก 1 แต่แข็งแรงกว่า

¹กระทรวงมหาดไทย, กรมราชทัณฑ์, กฎหมายในหน้าที่กรมราชทัณฑ์, (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์, กระทรวงมหาดไทย, 2517), หน้า 24 -

- ตึก 3 กักขังผู้ต้องขังที่เป็นข้าราชการกับชาวต่างประเทศ
 ตึก 4 ใช้เป็นสถานแรกรับ
 แคน 5 กักขังผู้ต้องขังที่อยู่ในวัยรุ่น
 แคน 6 กักขังผู้ต้องขังที่เจ็บป่วย
 แคน 7 กักขังผู้ต้องขังคดีคดียาเสพติด
 แคน 8 กักขังผู้ต้องขัง คดีลักทรัพย์ ปล้นชิงทรัพย์ เป็นต้น
 แคน 9 กักขังผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีโดยไม่คำนึงว่าต้อง

โทษในคดีใด

การฝึกวิชาชีพ

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เปิดการฝึกวิชาชีพทั้งประเภทที่มีหลักสูตรอบรมและไม่มีหลักสูตรอบรม นอกจากนี้ยัง เปิดสอนวิชาสามัญให้กับผู้ต้องขังด้วย

การสอนวิชาสามัญ เปิดสอนในระดับที่ 1 และ 2 ให้แก่ผู้ต้องขัง โดยใช้หลักสูตรของโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ เวลาสอบวัดผลใช้ข้อสอบของกระทรวงศึกษาธิการ และมีเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการมาร่วมควบคุมการสอบด้วย

การฝึกวิชาชีพที่เปิดเป็นหลักสูตรอบรม ใช้หลักสูตรของการศึกษาผู้ใหญ่กรมสามัญศึกษา มี

1. การฝึกวิชาชีพทัศนศิลป์
2. การฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม

เปิดให้ผู้ต้องขังสมัครมาเรียนได้ แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายอบรมและฝึกวิชาชีพจะพิจารณาคัดเลือกก่อน โดยดูจากกำหนดโทษ อายุ ระดับสติปัญญา การศึกษา ความสมบูรณ์ทางร่างกาย อาชีพเดิม และประวัติการต้องโทษ เมื่อจบหลักสูตร (ประมาณ 6 เดือน) จะมีการสอบ มีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการมาควบคุม เมื่อผู้ต้องขังผ่านหลักสูตรจะได้ประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเอาไปประกอบ

อาชีพในอนาคต

การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตรอบรม เป็นการฝึกวิชาชีพให้ผู้ทองช้างเกิดความรู้ ความชำนาญในทางปฏิบัติ การคัดเลือกผู้ทองช้างก็คัดเลือกตามที่ใดกล่าวมาแล้ว เมื่อผู้ทองช้างอยู่แคนใดก็ต้องเข้าโรงงานในแคนนั้น แคนไหนมีโรงงานหลายโรงงานแต่ละโรงงานทำงานในทางลักษณะอาชีพกัน เจ้าหน้าที่ก็จะคัดเลือกผู้ทองช้างเข้าการฝึกอาชีพโดยพิจารณาจากอายุ ระเบียบวินัย การศึกษาความสมบูรณ์ของร่างกาย อาชีพเดิม ประวัติการทองโทษ และความสมัครใจของผู้ทองช้างซึ่งตามแคนต่าง ๆ มีการฝึกวิชาชีพ ดังนี้

แคน 5 : ฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม เช่น เลี้ยงเป็ด ปลูกผัก เป็นต้น และยังมีบริการพัสดุกระดาษ มีเอกสารมาว่าจ้าง โดยออกวัสดุต่าง ๆ ให้

แคน 7 : ฝึกวิชาชีพทำเฟอร์นิเจอร์ (ช่างไม้) ทำโต๊ะ เก้าอี้ของข้าราชการต่าง ๆ พับกระดาษและทำเครื่องหวาย

แคน 8 : ฝึกวิชาชีพ ทำเก้าอี้เบาะนวมพับโดยมีเอกสารมาว่าจ้าง ออกวัสดุต่าง ๆ ให้ โดยทางเรือนจำ คึกคาแรงตัวละ 2 บาท

แคน 9 : ฝึกวิชาชีพ โรงพิมพ์อาศัยเครื่องพิมพ์ของเอกชน มาทำกิจการรับงานพิมพ์ทั่วไป เย็บจักร เย็บผ้าชายทั่วไป ทำสร้อยสแตนเลส เอกชนมาว่าจ้างให้ทำ โดยออกวัสดุต่าง ๆ ให้

ทำเครื่องหวาย

ช่างศิลป์

ช่างรองเท้า

ซ่อมรถยนต์

นอกจากนี้ยังมีการสอนธรรมศึกษาตรี โท เอก อีกด้วย

เงินปันผลจะจ่าย 6 เดือนต่อครั้ง แต่การพิมพ์กระดาษจ่าย 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง ผู้ต้องชั่งจะไ้เงินปันผล 40 % ของกำไรสุทธิ เจ้าพนักงานไ้ 15 % ของกำไรสุทธิและทางเรือ่นจำไ้ 45% ของกำไรสุทธิ

การฝึกวิชาชีพ ทั้งที่เป็คเป็นหลักสูตรอบรมและไม่มีหลักสูตรอบรม ส่วนใหญ่จะไ้พนักงานของเรือ่นจำเป็นครูผู้ฝึกสอน

2. เรือ่นจำกลางคลองเปรม

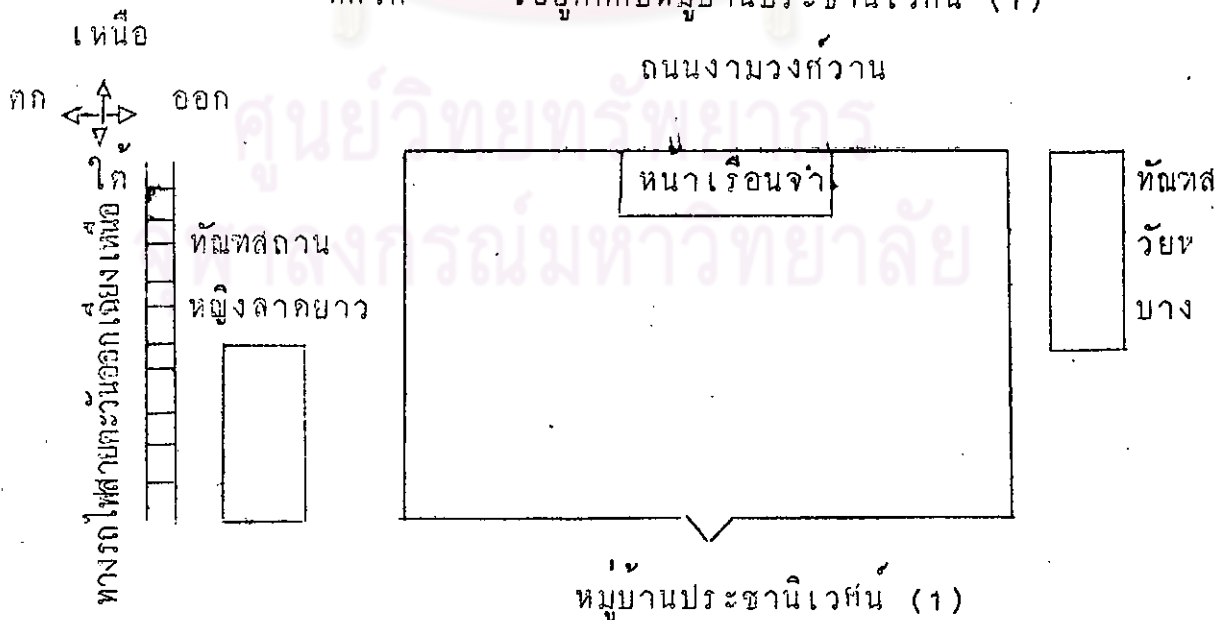
สถานที่ตั้ง เรือ่นจำกลางคลองเปรมตั้งอยู่ที่ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร

ทิศเหนือ : อยู่ติดกับถนนงามวงศ์วาน

ทิศตะวันตก : อยู่ติดกับทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน

ทิศตะวันออก : อยู่ติดกับทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ และทัณฑสถานหญิง (ลาดยาว)

ทิศใต้ : อยู่ติดกับหมู่บ้านประชานีเวศน์ (1)

ประวัติของเรือนจำกลางคลองเปรม¹

เรือนจำกลางคลองเปรม เริ่มลงมือสร้างครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2487 โดยคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย ที่ 233/2487 เรื่อง ตั้งเรือนจำชั่วคราว ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้ตั้งเรือนจำชั่วคราวขึ้นที่ ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน สำหรับดำเนินการใช้แรงงานผู้ต้องขังทำการปลูกสร้างเรือนจำกลางประจำเขตคลองเปรม

จาก พ.ศ. 2487 ทางกรมราชทัณฑ์ เริ่มสร้างเรือนจำชั่วคราวลาดยาวแล้วส่งผู้ต้องขังมาปรับปรุงสถานที่ สร้างอาคารเรือนจำกลางคลองเปรม จนถึง พ.ศ. 2511 ก็สร้างเสร็จ

พ.ศ. 2502 เป็นสมัยของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปราบปรามบุคคลอันธพาลทางกระทรวงมหาดไทย จึงมีประกาศยุบเรือนจำชั่วคราวลาดยาวบางส่วนไว้เป็นสถานฝึกอบรมบุคคลอันธพาล และบางส่วนยังใช้ผู้ต้องขังตามเกณฑ์มาทางกรมราชทัณฑ์ของการใช้เรือนจำชั่วคราวลาดยาวทั้งหมดเป็นที่ควบคุมผู้ต้องขัง จึงมีการสร้างสถานฝึกอบรมบุคคลอันธพาลแห่งใหม่ขึ้น ปัจจุบัน คือ ทัณฑสถานวิทยานุบาลบางเขน อยู่ทางทิศตะวันตกของเรือนจำกลางคลองเปรมขณะนี้

ปัจจุบันตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 453/2515 ลงวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2515 กำหนดให้เรือนจำชั่วคราวลาดยาว อำเภอบางเขนเป็นเรือนจำกลางคลองเปรม โดยที่กรมราชทัณฑ์มีโครงการจะแยกผู้ต้องขังเค็ดขาด

¹สัมภาษณ์ นายสมบัติ สุธรรมณ์ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม

และอยู่ระหว่างสอบสวนพิจารณา อุทธรณ์และฎีกาออกจากกัน จึงใช้เรือนจำกลาง
คลองเปรมเป็นสถานที่กักขังผู้ต้องขัง เกิดขาด โดยรับผู้ต้องขังส่วนใหญ่มาจากเรือน
จำพิเศษกรุงเทพมหานครและส่วนน้อยจากเรือนจำกลางจังหวัด ผู้ต้องขังเกิดขาดพวก
นี้จะมีโทษไม่เกิน 15 ปี เรือนจำกลางคลองเปรมมีเนื้อที่ทั้งหมด 187 ไร่ (ภายใน
กำแพง) มีผู้ต้องขัง 4,185 คน (เดือนพฤษภาคม 2502)

การฝึกวิชาชีพ¹

เรือนจำกลางคลองเปรม เริ่มการสอนวิชาสามัญและสาย
อาชีวศึกษาให้กับผู้ต้องขัง ตั้งแต่ปี 2514

สายสามัญศึกษา ทางเรือนจำกลางคลองเปรมเปิดสอนในระดับ 1 2
และ 3 ตามหลักสูตรของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สายอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 2 สาย คือ

1. ศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิด
สอนวิชาชีพช่างตัดผม วิชาชีพช่างไม้ และวิชาเกษตรกรรม
2. ศึกษาผู้ใหญ่ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิด
สอนวิชาชีพช่างเครื่องยนต์ วิชาชีพช่าง (เคาะ) พ่นสีรถยนต์ วิชาชีพช่างไฟฟ้า
รถยนต์ โดยใช้หลักสูตรของโรงเรียนสารพิทักษ์ช่าง พระนคร เมื่อเรียนจบหลักสูตร
แล้วจะมีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการ (โรงเรียนสารพิทักษ์ช่าง พระนคร) มา
ควบคุมการสอบ เมื่อผู้ต้องขังสอบผ่านจะได้ประกาศนียบัตรของโรงเรียนสารพิทักษ์ช่าง
พระนคร

ครูผู้ฝึกสอนใช้เจ้าหน้าที่ของเรือนจำที่มีความรู้ในด้าน
นั้น ๆ ไปสอน และยังมีวิทยากรพิเศษจากกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา

---

¹สัมภาษณ์นายมานิตย์ สุนทรเจริญ หัวหน้างานอบรมและฝึกวิชาชีพ
เรือนจำกลางคลองเปรม, 19 เมษายน 2520

กระทรวงศึกษาธิการมาทำการสอนเป็นครั้งแรก

การรับผู้ทองซังเข้าเรียน โรงเรียนในเรือนจำจะเป็นส่วนกลาง เวลาเปิดเรียนทางโรงเรียนมีหนังสือผ่านแคนต่าง ๆ ว่า ทางโรงเรียนจะเปิดสอนวิชาชีพนั้น ๆ ท้องการนักเรียนกี่คน ถ้าผู้ทองซังคนใดสนใจก็เขียนหนังสือถึงผู้บังคับแค้น ขอสมัครมาเรียนโดยทางโรงเรียนจะต้องมาทำการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง ว่าผู้ทองซังผู้ใดจะได้เข้าเรียน โดยมีผู้บังคับแค้นเป็นผู้ปกครองนักเรียน

การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตรอบรม ทางเรือนจำกลางคลองเปรมได้แยกผู้ทองซังออกเป็น 8 แคน แต่ละแคนก็มีการฝึกวิชาชีพที่ต่างกันออกไป การคัดเลือกผู้ทองซังเข้าไปอยู่ตามแคนต่าง ๆ นี้ จะแยกผู้ทองซังตามทะเบียน (โทษ) โดยดูจากจำนวนการต้องโทษเป็นหลักว่า ผู้ทองซังคนไหนจะอยู่แคนไหนและพิจารณาส่วนอื่น ๆ ประกอบ คือ การศึกษา สภาพร่างกาย ระเบียบวินัย ประวัติการต้องโทษและดูว่าโรงงานไหนมีความต้องการจำนวนผู้ทองซังเข้าโรงงานเท่าใด เมื่อผู้ทองซังถูกแผนกควบคุมจัดให้อยู่ในแคนใดแล้ว ก็จะส่งเข้ารับการฝึกวิชาชีพในแคนที่ตัวถูกกักขังอยู่ ถ้าผู้ทองซังคนใดมีความถนัดในวิชาอื่นที่เปิดฝึกวิชาชีพในแคนอื่นจะขอย้ายได้ในภายหลัง การฝึกวิชาชีพผู้ทองซังตามแคนต่าง ๆ มีดังนี้ คือ

แคน 1 ฝึกวิชาชีพโรงพิมพ์ ทางแคนเป็นผู้คัดเลือกผู้ทองซังจากแผนกควบคุมเอง โดยดูจากกำหนดโทษของการโทษสูง ๆ และมีความรู้อ่านออกเขียนได้ เช่น ซางเวียงพิมพ์ ต้องการผู้ทองซังที่เรียนจบตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 7 เป็นต้นไป ส่วนพวกที่มีความรู้น้อย ๆ ก็มาหัดทำงานง่าย ๆ เช่น พิมพ์ซองหรือเข้าเล่ม แคนหนึ่งมีผู้ทองซัง 518 คน มีครูและเจ้าพนักงาน 30 คน โรงพิมพ์รับงานทั่วไปแล้วแต่ว่าจะมีผู้ใดมาว่าจ้าง โดยมีผู้บังคับแคนเป็นผู้ควบคุมงานโรงพิมพ์

แคน 1 มีโรงงานต่าง ๆ ดังนี้ คือ

โรงงาน 1 แบ่งเป็นหมวด ดังนี้

ก. หมวดบล็อก มีหน้าที่ถ่ายฟิล์มและบล็อกตามแบบของผู้สั่งจ้าง โดยทั่วไป

ข. หมวดเรียง มีหน้าที่ทำการเรียงพิมพ์หนังสือตามแบบ
ของผู้สั่งจ้างโดยทั่ว ๆ ไป

ค. หมวดคัด มีหน้าที่คัดกระดาษและลากเส้นแบบพิมพ์
ต่าง ๆ ตามที่ผู้จ้างสั่งทุก ๆ ขนาด

ง. หมวดช่างเครื่อง มีหน้าที่ทำการซ่อมเครื่องพิมพ์ของ
โรงพิมพ์ในขณะที่แทนพิมพ์ต่าง ๆ ชักของ

จ. หมวดพิสูจน์ มีหน้าที่ตรวจรูปหนังสือทุก ๆ แบบก่อน
ที่จะสั่งพิมพ์ โดยผู้จ้างสั่งจ้างทั่ว ๆ ไป

โรงงาน 2 แบ่งเป็นหมวด ดังนี้

ก. หมวดพิมพ์ มีหน้าที่จัดการพิมพ์แบบพิมพ์ทุกชนิด

ข. หมวดเย็บ มีหน้าที่เย็บหนังสือ หรือทำเล่มสมุด

โรงงาน 3 หมวดหัตถ์ มีหน้าที่จักซื้อวัสดุของโรงพิมพ์โดยทั่ว ๆ ไป
และจ่ายแบบพิมพ์ให้กับเรือนจำต่าง ๆ ตามที่กรมราชทัณฑ์สั่ง

โรงงาน 4 เย็บเครื่องแบบผู้กองขัง

โรงงาน 5 หมวดทำของ ทำของทุกชนิด ขนาดตามแต่จะมีผู้มาสั่งจ้าง
โดยมากงานที่มาจ้างทางโรงพิมพ์จะเป็นของราชการเป็นส่วนใหญ่

แผน 2 เป็นแผนที่กักขังผู้กองขัง เด็กชาติที่มีอายุอยู่ในวัยรุน
การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีอะไรมาก โดยมากจะให้เรียนหนังสือสายสามัญและสายอาชีว
ศึกษามากกว่า การฝึกวิชาชีพทำการเกษตร ปลูกต้นไม้ประดับภายในแดน

แผน 3 ฝึกวิชาชีพจักสาน ักผู้กองขังโดยค่านึงถึงจำนวน
ทองโทษ เพราะงานจักสานเป็นงานฝีมือละเอียด ต้องใช้เวลาทำนานกว่าจะชำนาญ
การสอนให้ผู้กองขังที่ชำนาญงานแล้วทำการสอน แผน 3 มีผู้กองขัง 892 คน มีเจ้า
พนักงานควบคุมเฉพาะโรงงาน 3 โรงงาน 7 คน การฝึกวิชาชีพในโรงงานทั้ง
3 โรงงาน เป็นการเอาหลายมาคักแปลงโดยใช้วิชาชีพจักสานทำเป็นเฟอร์นิเจอร์

และภาชนะต่าง ๆ เป็นต้น นำสินค้าที่ผลิตได้ไปขายตามงานนิทรรศการของกรมราช
ทัณฑ์ ร้านค้าของเรือนจำ และเมื่อมีเอกชนมาว่าจ้างให้ทำโดยคิดค่าแรงงาน

แต่เอกชนต้องออกวัตถุดิบและเครื่องบือบางอย่างให้

แผน 4 และ แผน 5 ปีกวิชาชีพช่างไม้ คัดผู้ต้องขังโดยดู
กำหนดโทษ เช่น ผู้ต้องขังมีโทษระหว่าง 5 - 15 ปี ก็จัดเข้าฝึกงานในโรงงาน
โทษน้อยกว่า 1 ปี 6 เดือนไม่จัดเข้าโรงงาน แต่ให้พัฒนาแกน โรงงานมี 6 โรง
งาน ส่วนใหญ่จะประดิษฐ์เฟอร์นิเจอร์โต๊ะ เก้าอี้ของทางราชการ ทำชุดสนาม
มหากรูก และสลักลายลงบนชั้นอาลูมิเนียม ฯลฯ งานจะมี 2 ลักษณะ คือ ทำเอา
ไว้ขายเอง หรือรับจ้างเอกชนมา โดยทางเรือนจำติดต่อกาแรง

สำหรับการสอนวิชาช่างไม้ที่เปิดเป็นหลักสูตรอบรม
ใช้ครูจากโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ร่วมกับเจ้าพนักงานในแผนกการสอนหลักสูตร
6 เดือน เมื่อเรียนจะต้องสอบโดยใช้ข้อสอบของกระทรวงศึกษาธิการ จบแล้วได้
ประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการรับรอง

แผน 4 และแผน 5 ปีกวิชาชีพช่างไม้ มีผู้ต้องขัง
ประมาณ 800 คน มีครูและเจ้าพนักงาน (ตามโรงงาน) 5 คน

แผน 6 ปีกวิชาชีพช่างหนัง มี 3 โรงงาน คือ
โรงงาน 1 ปีกวิชาชีพเย็บรองเท้าให้เจ้าพนักงาน
กรมราชทัณฑ์ทั่วประเทศ วัตถุดิบทางแผนกอบรมและฝึกวิชาชีพสั่งเข้ามา นอกจากนี้
ยังทำกระเป๋า รองเท้าและอีกด้วย มีผู้ต้องขัง 180 คน มีเจ้าพนักงาน (ทำหน้าที่
เป็นครู) 2 คน

แผน 7 ปีกวิชาชีพเกษตรกรรม ปลุกพวกพืชผักต่าง ๆ เอา
ไว้ขายให้โรงครัวหรือเอกชนอื่น ถ้าให้ราคาสูงกว่าทางโรงครัว

การฝึกสอนวิชาชีพเกษตรกรรมที่เปิดเป็นหลักสูตรอบรม
ก็ใช้วิธีการเหมือนวิชาชีพอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

แผน 8 ปีกวิชาชีพถักแหและอวน มีผู้ต้องขัง 223 คน มีเจ้า
พนักงาน 7 คน มีโรงงาน 2 โรงงาน คือ

โรงงาน 1 รับจ้างถักแห โดยวัตถุดิบนายจ้างจะออกให้ ถักแหสอง

ขนาดคือ 8 และ 9 ศอก ให้ผู้ทองขังที่รำนานูแล้วสอน ผู้ทองขังจะได้ค่าแรงกิโลกรัมละ 10 บาท ใช้เวลาดังแต่ 1 อัน ประมาณ 20 วัน

โรงงาน 2 รั้งจ้งถักอวน โดยวัตถุประสงค์นายจ้งจะจัดหามาให้ ผู้ทองขังจะได้ค่าแรงกิโลกรัมละ 1.50 บาท

นอกจากนี้ยังมีการฝึกวิชาชีพอื่นอีกดังนี้

การฝึกวิชาชีพช่างยนต์ ของศูนย์ฝึกวิชาชีพช่าง เครื่องยนต์อยู่ในแดนทางประเทศ รั้งผู้ทองขังที่มีกำหนดโทษไม่ต่ำกว่า 2 ปี และต้องผ่านการพิจารณาของโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีวศึกษาของเรือนจำมาแล้ว เชิญครูพิเศษมาจากโรงเรียนสารพัดช่างวัดสระเกศ สอนช่างยนต์ ช่างสี เชิญมาจากวิทยาลัยครูอาชีวเทคโนโลยี และครูช่างของเรือนจำมี 2 คน การสอนเน้นในเรื่องปฏิบัติโดยรับงานภายนอกเรือนจำ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นงานของทางราชการมาว่าจ้าง วิชาที่สอนมีช่างเครื่องยนต์ ช่างเคาะพ่นสี ช่างไฟฟ้ารถยนต์ มีผู้ทองขังมาเรียน 39 คน

สุทกรรม ฝึกวิชาชีพ เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ วัว แกะ เป็นต้น มีผู้ทองขัง 66 คน เจ้าพนักงาน 5 คน เวลาจะขายผลผลิตใช้วิธีการประมูล ผู้ให้ราคาสูงสุดจะเป็นผู้ได้ผลผลิตไป

เงินปันผล

จ่ายให้ผู้ทองขัง	40% ของกำไรสุทธิ
จ่ายให้เจ้าพนักงานที่เหลือ	15% ของกำไรสุทธิ
	45% ของกำไรสุทธิ เก็บ

เป็นเงินทุนหมุนเวียนของทางเรือนจำ โดยจ่ายเงินปันผลประมาณ 6 เดือนต่อหนึ่งครั้ง

3. เรือนจำอำเภอเมืองบุรี¹

¹สัมภาษณ์นายประจักษ์ ชุมวรชาติ ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอเมืองบุรี,

ผู้ตองซึ่งที่ถูกกักขังอยู่ที่เรือนจำอำเภอเมืองบุรีรัมย์ มีทั้งชายและหญิง ผู้ตองซึ่งหญิงแยกกักขังต่างหากเรียกว่า ทณฑสถานหญิงเมืองบุรีรัมย์ ผู้ตองซึ่งพวกกระทำ ความผิดในเขตเมืองบุรีรัมย์ ลากกระบั้ง หนองจอก ทางกรมโยธาธิการจะรับผู้ตองซึ่งจาก เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผู้ตองซึ่งในท้องที่มีทั้งเด็กชายและอยู่ในระหว่าง พิพากษาคดี โทษไม่เกิน 5 ปี ถ้าเกินจะส่งเรือนจำที่มีความมั่นคงกว่าต่อไป

เรือนจำอำเภอเมืองบุรีรัมย์มีเนื้อที่ 3 ไร่ 4 งาน มีผู้ตองซึ่งชาย 340 คน ผู้ตองซึ่งหญิง 14 คน เจ้าพนักงานชาย 27 คน เจ้าพนักงานหญิง 3 คน

การฝึกวิชาชีพ

เรือนจำอำเภอเมืองบุรีรัมย์ไม่ได้เปิดสอนวิชาชีพที่มีหลักสูตรอบรม มีแต่เรียนธรรมะ ตรี โท เอก

การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตรอบรม วิธีการคัดเลือกผู้ตองซึ่ง จากความถนัดเดิม การศึกษา สภาพร่างกาย ระดับสติปัญญา เป็นต้น ให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมกองงานเป็นผู้ดำเนินการฝึกสอน งานส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างแรงงาน โรงงานมี 1 โรงงาน ไร่ฝึกวิชาชีพเพาะไม้ ช่างโลหะ มีโรงซ่อมรถยนต์ 1 โรง มีเรือนนอนผู้ตองซึ่ง 2 เรือนนอน ซึ่งข้างล่างเรือนนอนใช้เป็นโรงงานฝึกวิชาชีพ วิชาชีพที่ฝึกสอนมี

- จักสาน
- เย็บฟุตบอล
- ฝึกงานกระดาษ
- ชักวีค
- ทำถ้วยกระดาษ
- ตัดผม
- เลี้ยงสุกร
- เย็บถุง

ทณฑสถานหญิง ฝึกวิชาชีพทำกระดาษไหว้เจ้าและพับถุงกระดาษ

เงินปันผลเช่นเดียวกับเรือแจอื่น ๆ แต่ที่เรือแจอำเภอมินบุรี จะจ่ายเงินปันผลใหญ่ของชั่งเดือนละครั้ง ส่วนเจ้าพนักงาน 6 เดือนต่อครั้ง

4. ทัณฑสถานหญิงสาขยาว¹

กักขังผู้ต้องขังทั้งผู้ต้องขังเด็ดขาดและผู้ต้องขังที่ยังอยู่ระหว่างคำพิพากษา โดยผู้ต้องขังอยู่ในระหว่างคำพิพากษาไม่ได้มีวิชาชีพ มีผู้ต้องขังทั้งหมด 921 คน (เดือนเมษายน 2520)

การฝึกวิชาชีพ

การคัดเลือกผู้ต้องขัง โดยดูจากความรู้อุปการะกาย สติปัญญาและกำหนดโทษ เป็นต้น

การฝึกวิชาชีพที่เป็นหลักสูตรอบรมมี

- เย็บเสื้อผ้า

- เสริมสวย คัดผม

การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตรอบรมมี

โรงฝึกวิชาชีพ 1 เป็นโรงงานเย็บจักรด้วยไฟฟ้า เย็บเครื่องแบบของเด็กนักเรียนทั้งชายและหญิง โดยมีผู้มาว่าจ้าง ว่าจ้างออกวัตถุดิบให้ ทางทัณฑสถานคิดค่าแรงงาน ผู้ต้องขังที่อยู่ในโรงงานนี้ส่วนใหญ่ เป็นพวกที่มีโทษสูง ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

โรงงานฝึกวิชาชีพ 2 โรงงานฝึกวิชาชีพสิ่งประดิษฐ์ ทำการฝีมือต่าง ๆ ทัณฑสถานเป็นผู้ลงทุนเองแล้วนำไปขายตามงานนิทรรศการของกรมราชทัณฑ์ คัดผู้ต้องขังที่มีโทษมาก เพราะงานฝีมือต้องใช้เวลาฝึกหัดนาน ผู้ต้องขังโทษน้อยก็ทำงาน

¹สัมภาษณ์คุณจันทนา เจริญโค ผู้ปกครองทัณฑสถานหญิงและคุณอุไร เวระจิตติ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 5 ทัณฑสถานหญิงสาขยาว, 20 เมษายน 2520

เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ตีกระดุมเสื่อ เป็นต้น

โรงงานฝึกวิชาชีพ 3 เยี่ยมทางเองนักเรียน โดยมีผู้มาว่าจ้าง วัสดุ
ผู้ว่าจ้างออกให้ ทางทัณฑ์สถานศึกษาคณะครูงาน

โรงงานฝึกวิชาชีพไม้หนึบผ้าอยู่ที่ถนน 4 รับทำไม้หนึบผ้า
โดยผู้ว่าจ้างออกวัสดุต่าง ๆ ให้ ทางทัณฑ์สถานศึกษาคณะครูงาน ผู้ต้องขังในโรง
งานคัดจากผู้ต้องขังที่ศึกษาเสนาหิต และพวกผู้ต้องขังที่โทษน้อย ๆ

นอกจากนี้ ยังมีการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของกองการศึกษาผู้ใหญ่
กระทรวงศึกษาธิการ ระดับ 1 และ 2 และมีการสอนธรรมะตรี โท และเอก

เงินปันผล ใช้ระบบเกี่ยวกับกฎของกรมราชทัณฑ์ โดยจ่ายเงินปันผล
6 เดือน ต่อ 1 ครั้ง

สรุป

ตามระบบแก้ไข (correctional system) วัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐาน
ต้องการทั้งควบคุมและแก้ไขการกระทำผิด การฝึกวิชาชีพให้แก่อุต้องขังก็เป็นวิธี
แก้ไขผู้กระทำผิดวิธีหนึ่ง เพราะว่า ผู้ต้องขังที่กระทำผิด คดีส่วนใหญ่จะเป็น
คดีเกี่ยวกับทรัพย์ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากความยากจน หรือการว่างงาน การ
ฝึกวิชาชีพให้แก่อุต้องขังเหล่านี้ก็จะเป็นการให้ เขาได้มีโอกาสฝึกตัวเมื่อพ้นโทษแล้วก็ใช้
ความรู้ นั้น ๆ นำไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตต่อไป การฝึกวิชาชีพให้
ผู้ต้องขังก็คำนึงถึงวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อประโยชน์แก่ตัวผู้ต้องขัง จะได้มีโอกาสฝึกตัวหลัง
พ้นโทษและสังคมจะได้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขังบ้าง เมื่อเห็นว่า ผู้ต้องขังก็มีฝีมือใน
การทำงาน โดยดูจากผลผลิตของผู้ต้องขัง ซึ่งก็จะเป็นโอกาสให้ผู้ต้องขังกลับตน
เป็นคนดีได้เมื่อพ้นโทษ

2. เพื่อสะดวกต่อการควบคุม

3. เพื่อให้สังคมเกิดความเกรงกลัวต่อการจู่คุก การให้
ผู้ต้องขังทำงานในระหว่างต้องโทษ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการลงโทษ เมื่อสังคม
เห็นว่า การต้องโทษของทมิไรอยู่เฉย ๆ ก็เกรงกลัวต่อการต้องโทษ ซึ่งอาจจะ
เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้บ้าง

4. เพื่อลดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เพื่อหารายได้ช่วย
งบประมาณของรัฐบาล

การคัดเลือกผู้ต้องขัง เข้ารับการฝึกวิชาชีพต้องคำนึงถึงกำหนดโทษ สภาพ
ร่างกาย การศึกษา ระดับสติปัญญา อาชีพเดิม และประวัติการต้องโทษ

การฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำของกรมราชทัณฑ์มี 2 ลักษณะ คือ

1- การฝึกวิชาชีพที่เปิดเป็นหลักสูตรอบรม เป็นการสอนใน
ห้องเรียนตามหลักสูตรของการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจบ
แล้วจะได้ประกาศนียบัตรของกระทรวงศึกษาธิการรับรอง เพื่อผู้ต้องขังจะได้นำไป
แสดงก่อนนายจ้าง เมื่อจะทำงานหลังพ้นโทษ

2. การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตรอบรม เป็นการฝึกวิชาชีพที่
ให้แก่ผู้ต้องขังตามโรงงานในเรือนจำ ไม่มีกำหนดระยะเวลาในการสำเร็จตาม
หลักสูตรว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ไม่มีการสอบวัดผลเพื่อเอาประกาศนียบัตร เป็นการ
ฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังเป็นในเรื่องความชำนาญ ฝึกภาคปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ขณะเดียวกัน
นั้นก็เป็นการใช้แรงงานผู้ต้องขังเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่เรือนจำด้วย

ในทางปฏิบัติการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังของ เรือนจำในกรุงเทพมหานคร

4 เรือนจำ คือ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำ
อำเภอเนินบุรี และทัณฑสถานหญิงลาดยาว เป็นการฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตรอบรม
เป็นส่วนใหญ่ การคัดเลือกตัวผู้ต้องขัง เข้ามาทำการฝึกวิชาชีพก็ดูตามกำหนดโทษ
เป็นเกณฑ์สำคัญ เพราะงานบางอย่างคงใช้เวลาในการฝึกหัดนานจึงจะชำนาญ
จึงต้องให้ผู้ต้องขังที่มีโทษสูง ๆ มาฝึก งานที่ทำกันในโรงงานส่วนใหญ่ นายจ้างจะ

ออกวัตถุประสงค์ให้ ทาง เรือนจำคดีค้าจ้างในแรงงานที่ทำออกมาเป็นผลผลิตเท่านั้น
เงินปันผลส่วนใหญ่จะจ่าย 6 เดือนต่อครั้ง โดยผู้ทรงซึ่งจะได้ 40%
ของกำไรสุทธิ เจ้าพนักงานจะได้ 15% ของกำไรสุทธิ ที่เหลือ 45% ของกำไร
สุทธิจะหักเป็นเงินทุนหมุนเวียนใช้ในกิจการการฝึกวิชาชีพของแต่ละเรือนจำต่อไป

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย